

УДК 346

Нішта А.- ст.гр. ЮФМ-52

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

БАНКІВСЬКА ГАРАНТІЯ ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Науковий керівник: д.ю.н., проф. Беяневич О.А.

У зовнішньоекономічній діяльності з метою забезпечення виконання зобов'язань сторони обирають такий правовий інститут як гарантія, оскільки з її допомогою можна вирішити проблему «першого кроку», яка викликана притаманній сфері підприємницької діяльності недовірою, а також бажанням уникнути збитків, які можуть виникнути у разі невиконання або неналежного виконання контрагентом умов договору.

Інститут гарантії в її сучасному розумінні є новелою чинного законодавства, оскільки ЦК УРСР вона розглядалася як «сурогат» поруки, і лише з прийняттям ЦК 2004 р. гарантії як способу забезпечення виконання зобов'язань надано нового змісту. Гарантія розуміється як видане на прохання принципала (боржника за основним зобов'язанням) письмове зобов'язання гаранта у разі невиконання основного зобов'язання сплатити певну грошову суму на узгоджених у гарантії умовах на вимогу бенефіціара (кредитора принципала). У зовнішньоекономічній діяльності найбільш поширеною є банківська гарантія, в якій гарантом виступає банківська установа (банк).

На сьогоднішній день правовому регулюванню гарантії присвячено ст. 200 Господарського Кодексу, параграф 4 глави 49 Цивільного Кодексу України. Міжнародні документи, які регулюють відносини гарантії – Конвенція ООН про незалежні гарантії та резервні акредитиви 1995 р., Міжнародні правила для договірних гарантії 1978 р. МТП та Уніфіковані правила для гарантії на першу вимогу 1992 р.

Правова природа банківської гарантії розкривається через її риси (принципи). Це: самостійність та незалежність банківської гарантії від основного зобов'язання; спеціальний суб'єктний склад учасників відносин – видання банком, або іншою кредитною установою чи страховою організацією; це одностороннє зобов'язання гаранта; оплатність; письмовий характер; безвідкличність гарантії та неможливість передання права вимоги бенефіціара до гаранта іншій особі, якщо в гарантії не передбачене інше.

У зовнішньоекономічній діяльності використовуються різні види гарантії. Основною класифікацією є: гарантії на вимогу (безумовні) та умовні гарантії. В цілому поділяють на: гарантії забезпечення інтересів експортера (гарантія виконання імпортером платежів розрахунках у формі інкасо, гарантія відкриття імпортером акредитива на користь експортера, гарантія повернення кредиту, гарантія оплати гарантійних сум) та гарантії імпортерам (гарантія повернення авансових сум, гарантія у зв'язку з участю в торгах (аукціоні) або тендерні гарантії). Бувають ще: зустрічна гарантія, гарантія у зв'язку з компенсаційними угодами.

З заступленням передбаченої у банківській гарантії випадку бенефіціара набуває право вимоги по відношенню до гаранта. В силу виконання гарантом прийнятого на себе зобов'язання перед бенефіціаром гарант набуває право регресної вимоги до боржника, та стає кредитором по регресному зобов'язанню. З метою уникнення зловживання правом зі сторони бенефіціара Уніфікованими правилами стандартів перевірки документів банками є належна уважність або розумна ретельність.